

Geografie města

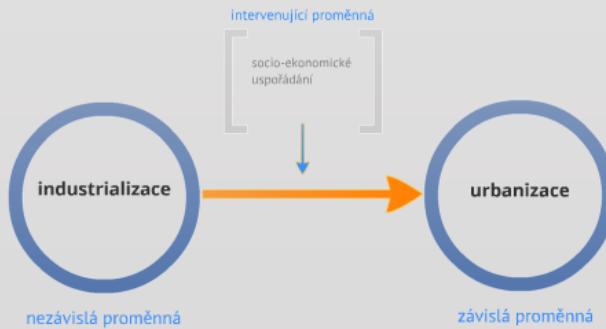
socialistické město

typ města	dominující typ společnosti	podstata společenské diferenciace	podstata kulturní diferenciace	rozhodující funkce	role státu
průmyslové	kapitalistická společnost	ekonomický status	původ, ekonomický status	průmyslová produkce	slabý vliv
pozdně průmyslové	kapitalistická společnost	ekonomický a vědomostní status	etnicita, jazyk	masová produkce	regulace
socialistické	socialistická společnost	ideologický status, profesní postavení	historické vlivy, přístup k moci	kontrolní a výkonné funkce	silná kontrola

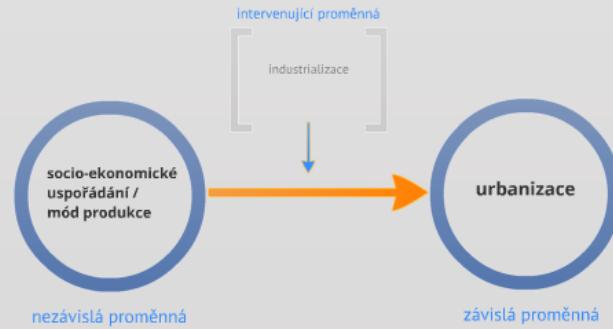
socialistické město jako specifický typ průmyslového města

existují specifika socialistické urbanizace?

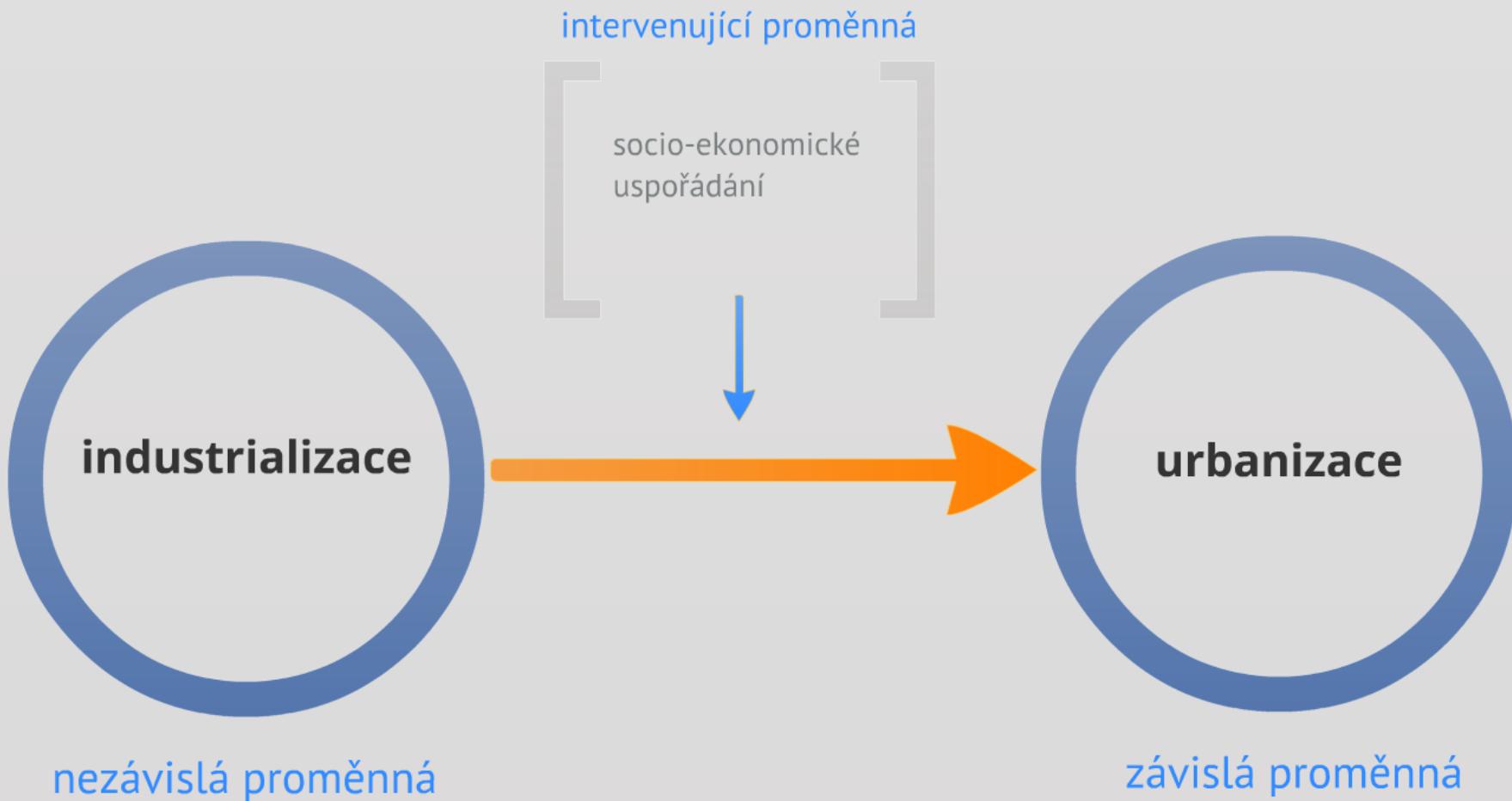
jaký je vliv industrializace na procesy urbanizace?

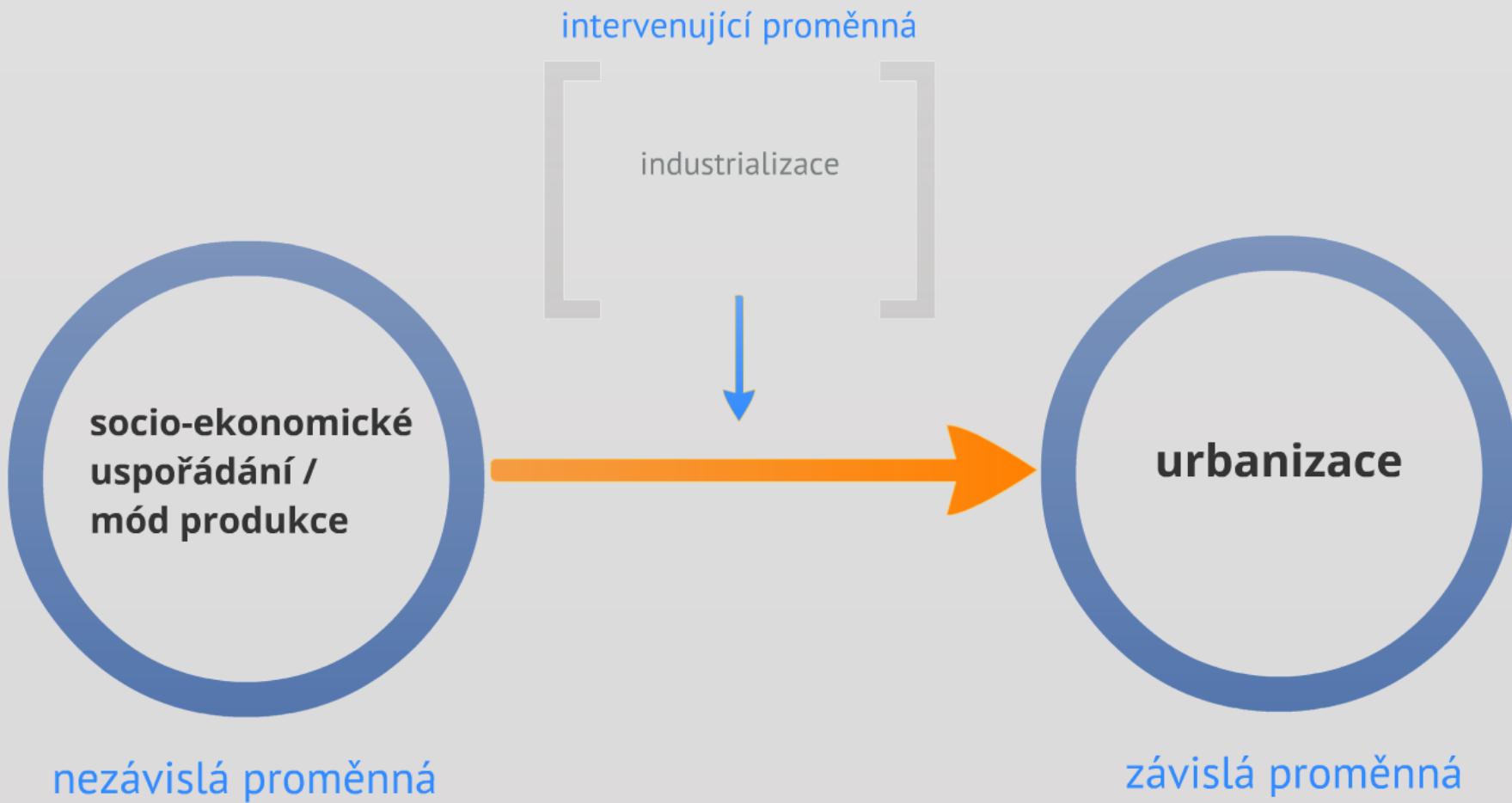
ekologický přístup

neo-weberiánský (neo-marxistický) přístup

ekologický přístup

neo-weberiánský (neo-marxistický) přístup

underurbanization

Ivan Szelenyi

nižší městská diverzita

růst pracovních příležitostí ve městech bez odpovídajícího rozvoje bydlení

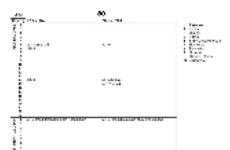
socialistická urbanizace jako opožděná ekonomická a městská modernizace

paradox socialistického systému (Fulong Wu)

politika založená na městech byla v podstatě anti-urbanistická. Tento paradox probíhal na linii „urbanization“ (podporovaný proces) a „urbanism“ (nežadací jev). Ačkoliv město bylo místem k vydření politické symboliky a jazykem kontingenční průmyslové výroby, nebylo současně základem jednotek organizované spotřeby.

průmysl jako systém společenské reprodukce (Byrne)

Organizace městské společnosti je významně spojena s distribucí kolktivních zdrojů, často napojených právě na průmyslovou výrobu. Bytová výstavba, jídelní práce, organizace městské hromadné dopravy = vybrané aktivity, jejichž formy a intenzita úzce souvisejí s rozvojem průmyslu

paradox socialistického systému (Fulong Wu)

politika založená na městech byla v podstatě anti-urbanistická. Tento paradox probíhal na linii „urbanization“ (podporovaný proces) a „urbanism“ (nežádoucí jev).

Ačkoli město bylo místem k vyjádření politické symboliky a jakýmsi kontejnerem průmyslové výroby, nebylo současně základní jednotkou organizované spotřeby.

průmysl jako systém společenské reprodukce (Byrne)

Organizace městské společnosti je významně spojena s distribucí kolektivních zdrojů, často napojených právě na průmyslovou výrobu. Bytová výstavba, lékařská péče, organizace městské hromadné dopravy = vybrané aktivity, jejichž formy a intenzita úzce souvisejí s rozvojem průmyslu

80

Linka

Odjezdy KYJEVSKÁ

ZBROJOVKA

PRACOVNÍ DNY	0	
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	03 13 23 57MS
	6	07MS
	7	
	8	
	9	
	10	
	11	
	12	
	13	
	14	36MS
	15	
	16	
	17	
	18	
	19	
	20	
	21	
	22	
	23	

SOBOTY + NEDĚLE	0	MS = jede k Materské škole Kopernikova
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	

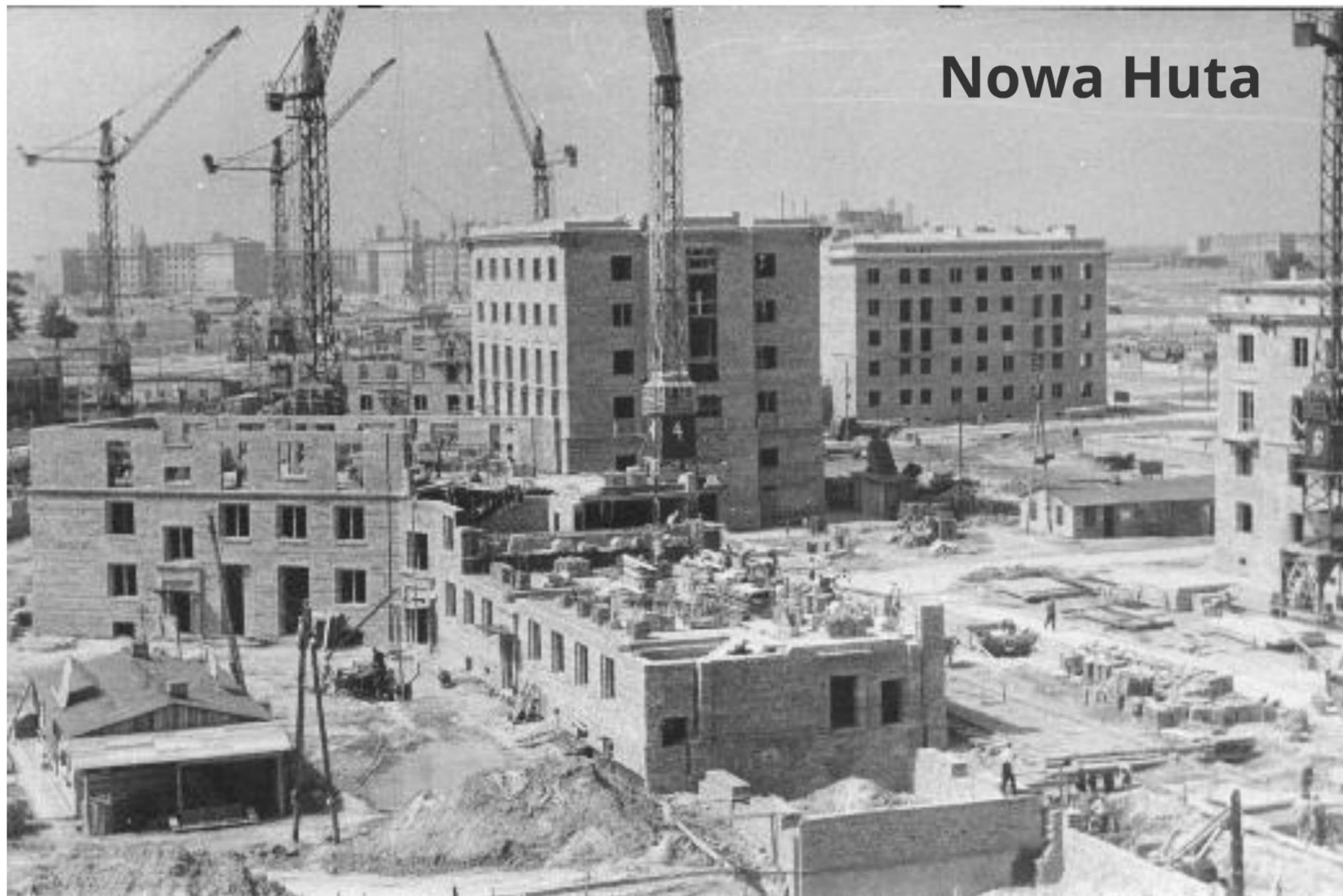
MS = jede od Materské školy Kopernikova

- Kyjevská	26
1 Kurská	25
2 U hřiště	24
3 Točná	23
5 Starý Lískovec, škola	21
7 Humenná	19
8 Běloruská	18
9 Uzbekská	17
- Ustřední hřbitov	12
26 Zbrojovka	-

Nowa Huta

Nowa Huta

Nowa Huta

Nowa Huta

Stalinstadt

Stalinstadt

Stadt der Jugend

HO-Gaststätte >Aktiviste

Stalinstadt

die erste sozialistische Stadt Deutschlands

Friedrich-Engels-Straße, Ecke John-Schaefer-Straße

Stadt der Jugend

Stalinstadt

socialistické město "sovětského typu"

de-urbanisté vs. dis-urbanisté

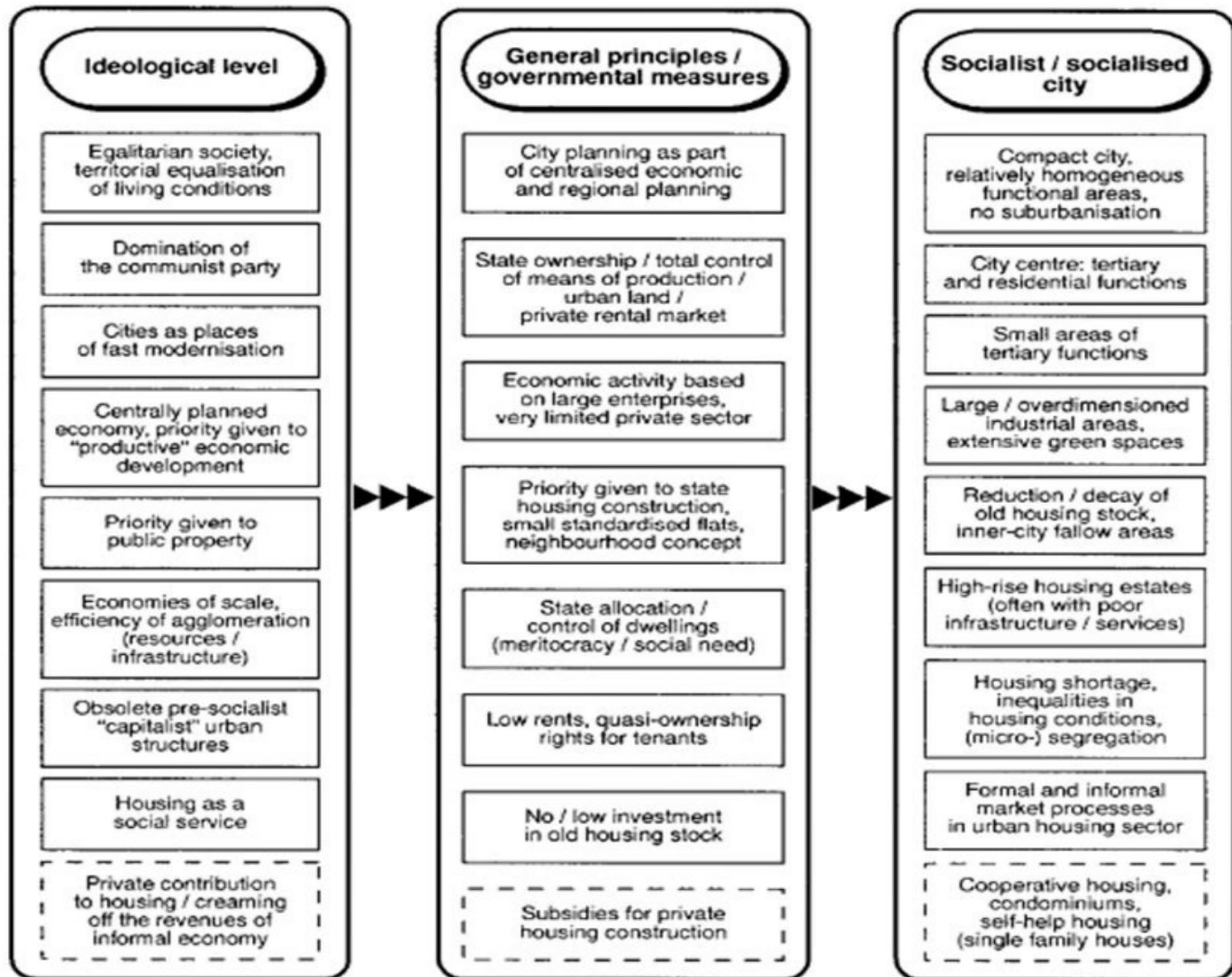

**socialistická
společnost
bez měst**

**města menší populační
velikosti s
vysokoposchodovou
zástavbou**

[vazba na průmysl](#) - sovětské město vykazovalo o polovinu vyšší podíl průmyslových ploch na celkovém land-use než srovnatelné město americké

faktory "socializace" měst (dle Musila)

1. Zrušení trhu s pozemky a zavedení regulovaných nebo pevně stanovených cen půdy.

Poloha uvnitř města se z hlediska uživatele (firmy, podniku, kanceláře) nebo potenciálního investora stala téměř nerelevantní ekonomickou proměnnou.

2. Znárodnění většiny nájemních domů.

3. Redistributions zděděného bytového prostoru.

Velké obytné jednotky (domy a byty) horních a středních tříd se rozdělovaly na dva až tři byty.

4. Zavedení právních norem, které umožňovaly místním úřadům regulovat bytový systém.

5. Znárodnění drobných obchodů, řemesel a služeb, restaurací atd. se záměrem spojit malé provozovny do větších jednotek.

morfologické efekty socialistického plánování (dle Musila)

1. V centrech socialistických měst docházelo k mnohem menšímu počtu fyzických a funkčních změn než v podobně velkých městech v zemích s tržní ekonomikou.
2. Města v bývalých socialistických zemích se radikálně změnila výstavbou sídlišť, která byla mnohem větší než obdobné bytové projekty v kapitalistických městech.
3. Sociálně prostorová diferenciace byla v socialistických městech způsobena faktory částečně odlišnými, ale částečně i podobnými jako v kapitalistických městech. Avšak i v socialistických městech existovala sociální segregace.
Role sociálně-ekonomickeho statusu v sociálně-prostorové diferenciaci socialistických měst byla však méně významná než role rodinného cyklu.

socio-prostorová diferenciace

Vzhledem ke změnám v socialistické bytové politice po roce 1960 i k vzrostajícím rozdílům v příjmech a k vzniku socialistického smíšeného systému bydlení se silnými tržními prvky (černý trh), se začaly objevovat [nové trendy v sociálně-prostorové diferenciaci](#):

1. starší lidé, nízkopříjmové domácnosti a Romové byly soustředováni (nebo nuceni) k setrvaňí v chládkajících středu měst, resp. ve starých obytných čtvrtích v centrálních oblastech
2. nová sídliště v ČSR a ve východním Německu (ne však v Maďarsku a Polsku) poměrně vysoký stupeň sociální různorodosti.
3. Nová diferenciace začala také vznikat ve čtvrtích starých poválečných domů (vily) a nových rodinných domů, postavených na okraji měst.

socio-prostorová diferenciace

Vzhledem ke změnám v socialistické bytové politice po roce 1960 i k vzrůstajícím rozdílům v příjmech a k vzniku socialistického smíšeného systému bydlení se silnými tržními prvky (černý trh), se začaly objevovat [nové trendy v sociálněprostorové diferenciaci](#):

1. starší lidé, nízkopříjmové domácnosti a Romové byli soustřeďováni (nebo nuceni k setrvání) v chátrajících středech měst , resp. ve starých obytných čtvrtích v centrálních oblastech
2. nová sídliště v ČSR a ve východním Německu (ne však v Maďarsku a Polsku) poměrně vysoký stupeň sociální různorodosti.
3. Nová diferenciace začala také vznikat ve čtvrtích starých poválečných domů (vil) a nových rodinných domů, postavených na okraji měst.

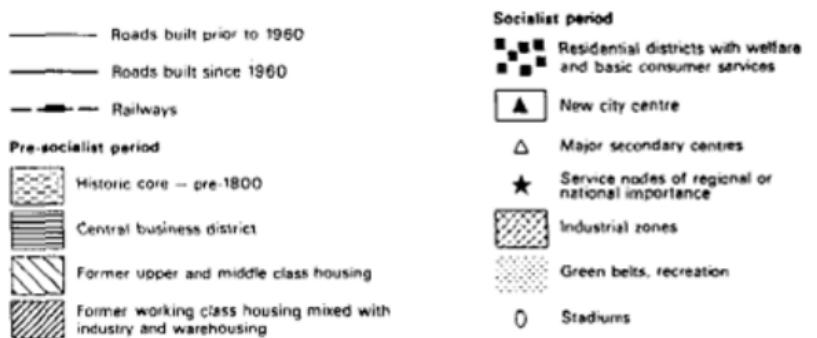
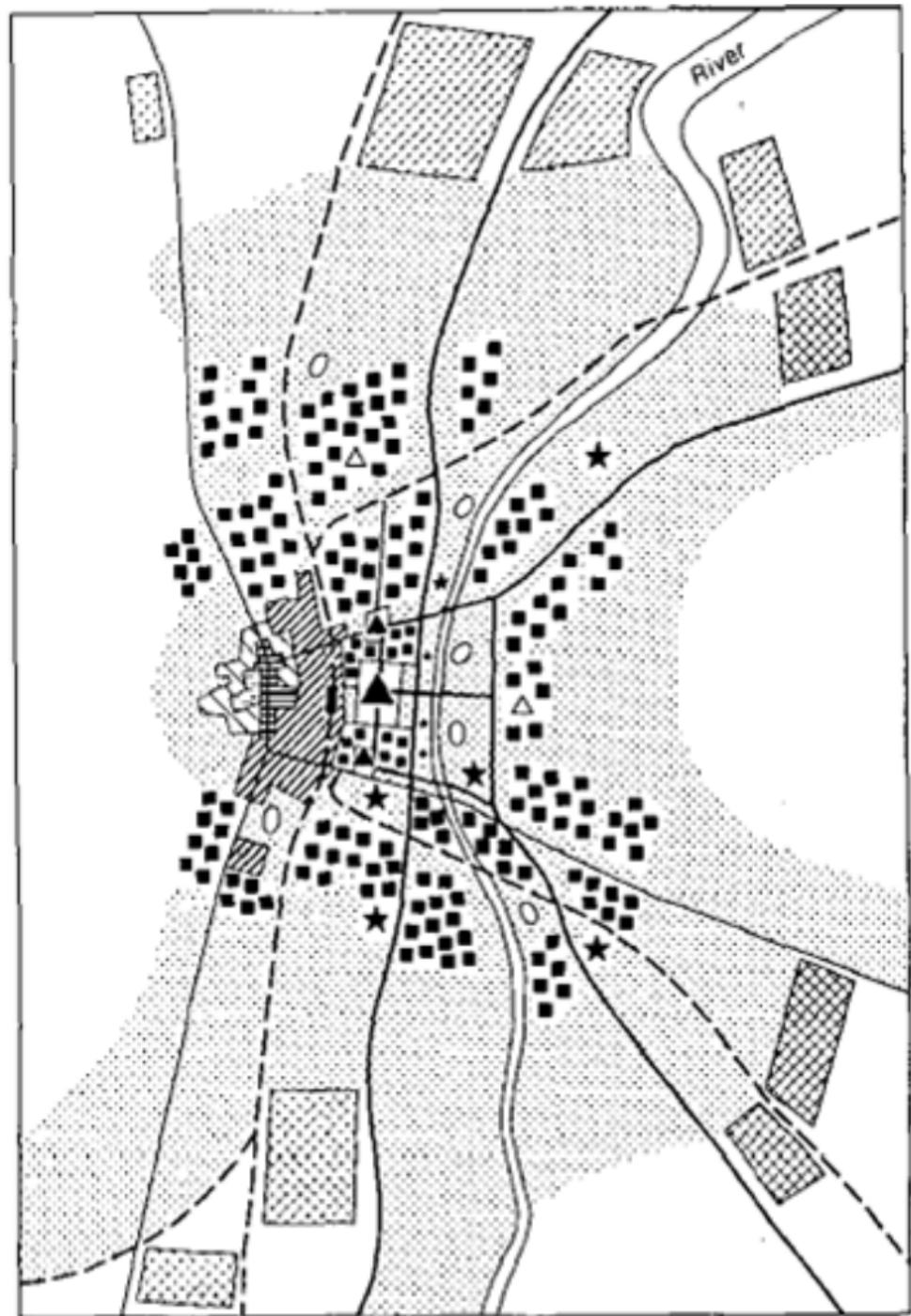

Figure 9.3 A model of the growth of an East European socialist city

(1) historické jádro

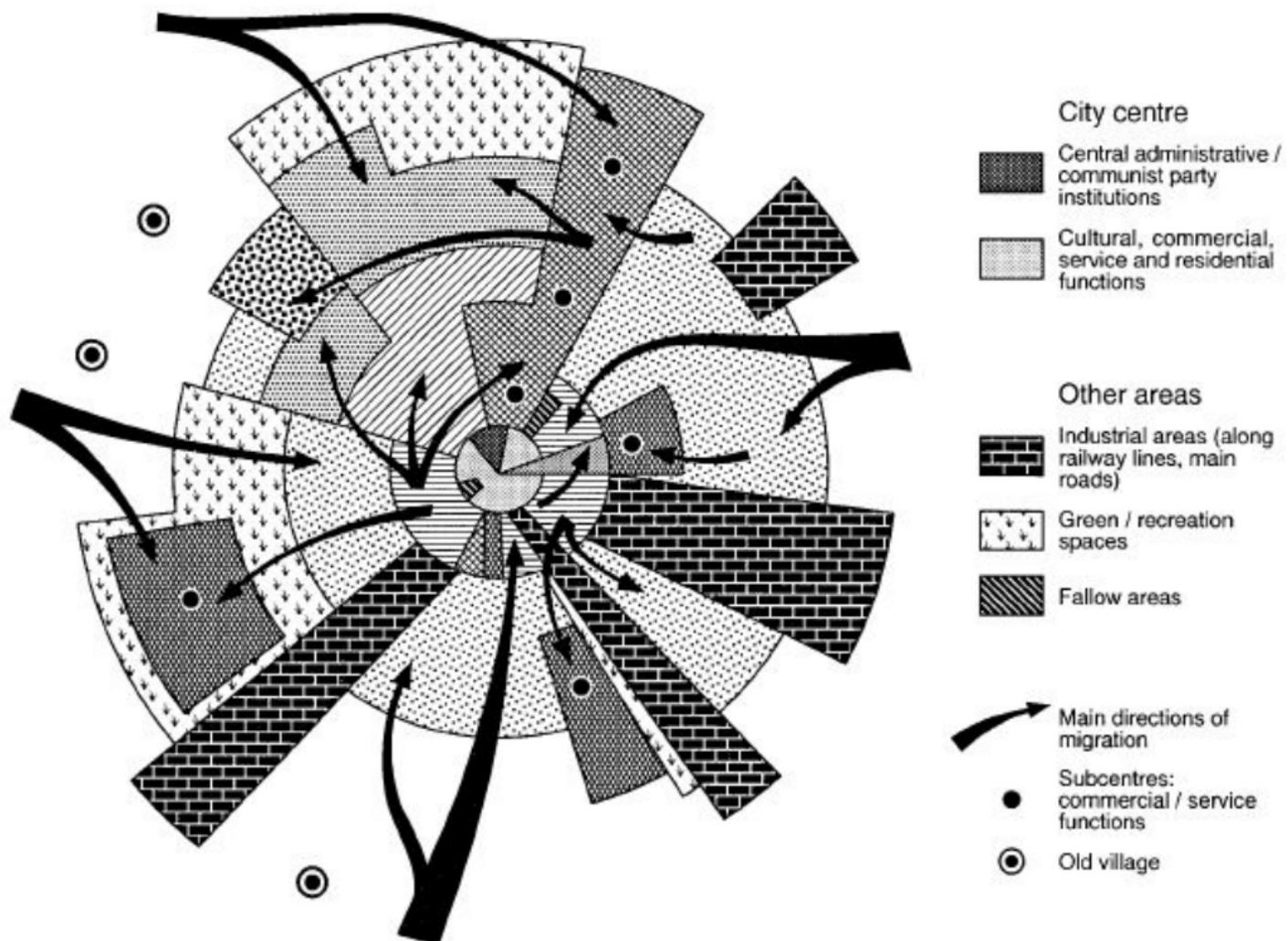
(2) zóna nájemního bydlení a průmyslových aktivit kapitalistického období

(3) zóna socialistického přechodu a regenerace

(4) socialistické bydlení 50. let

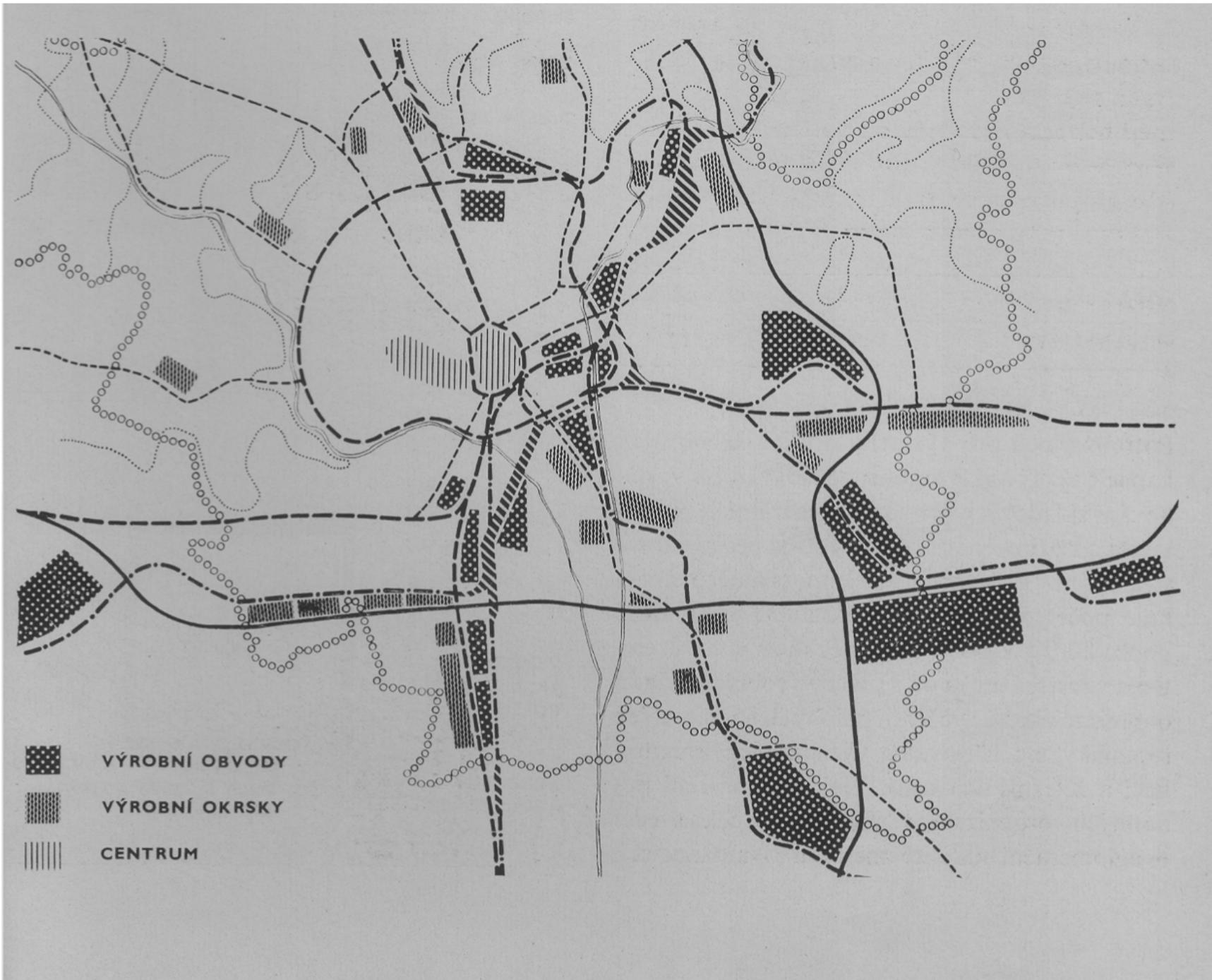
5) souvislé obytné zóny 60., 70. let

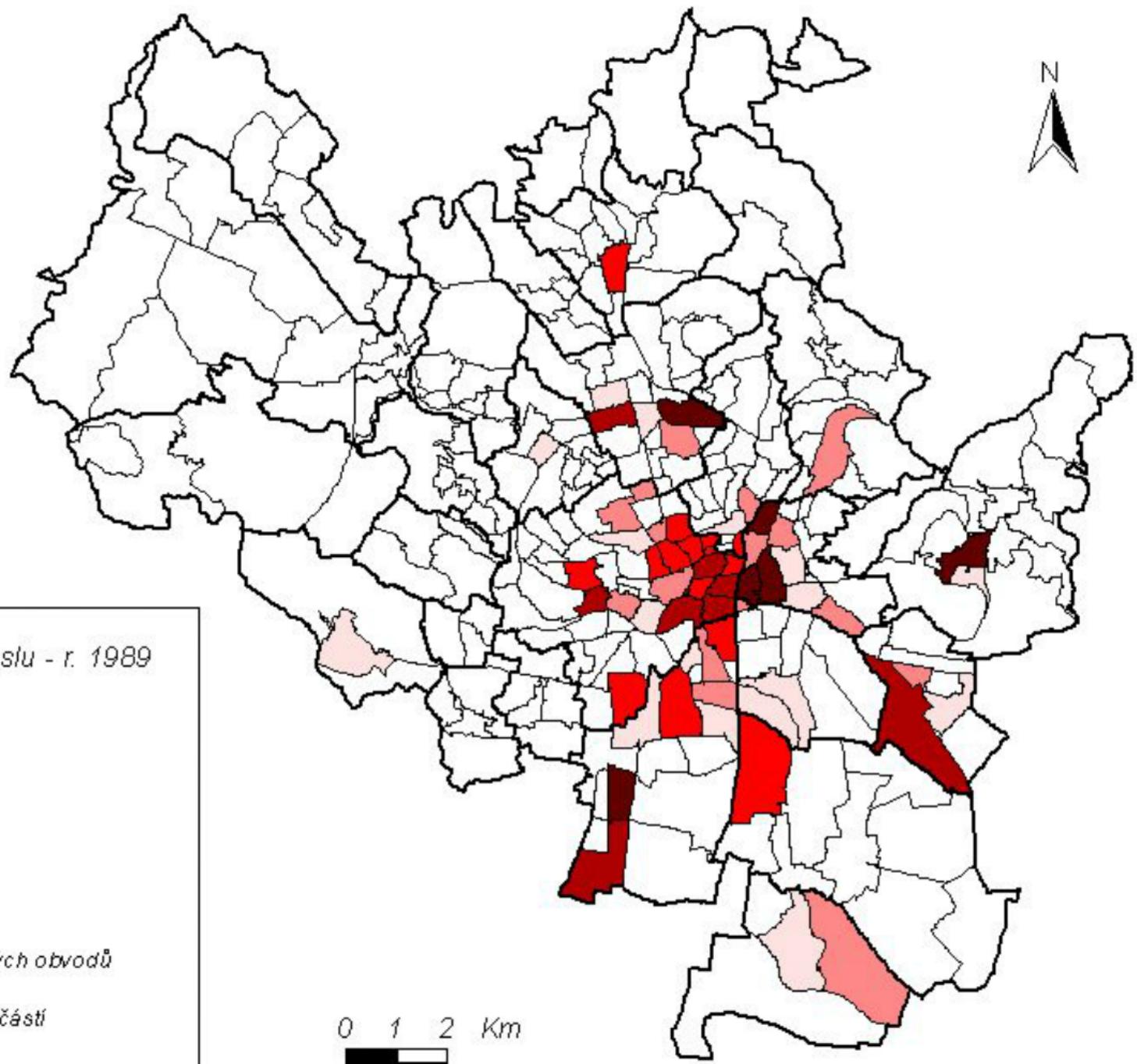
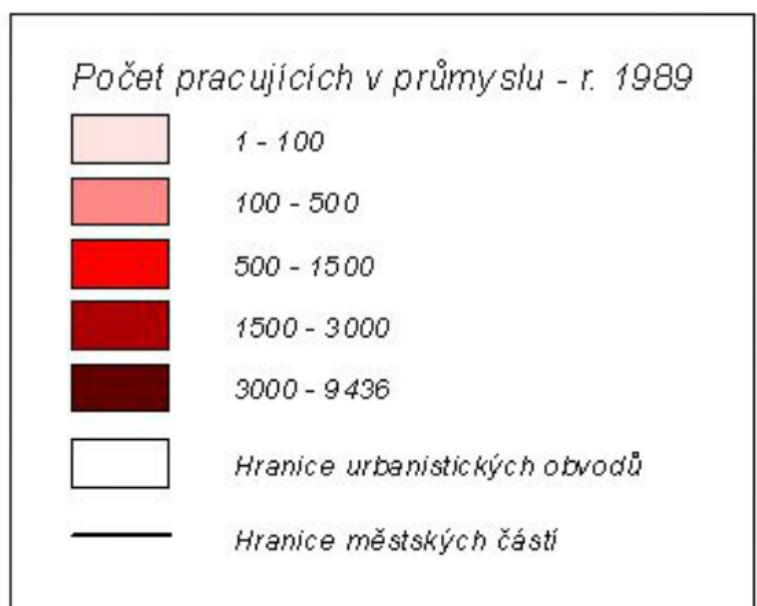
(7) průmyslové či skladové zóny

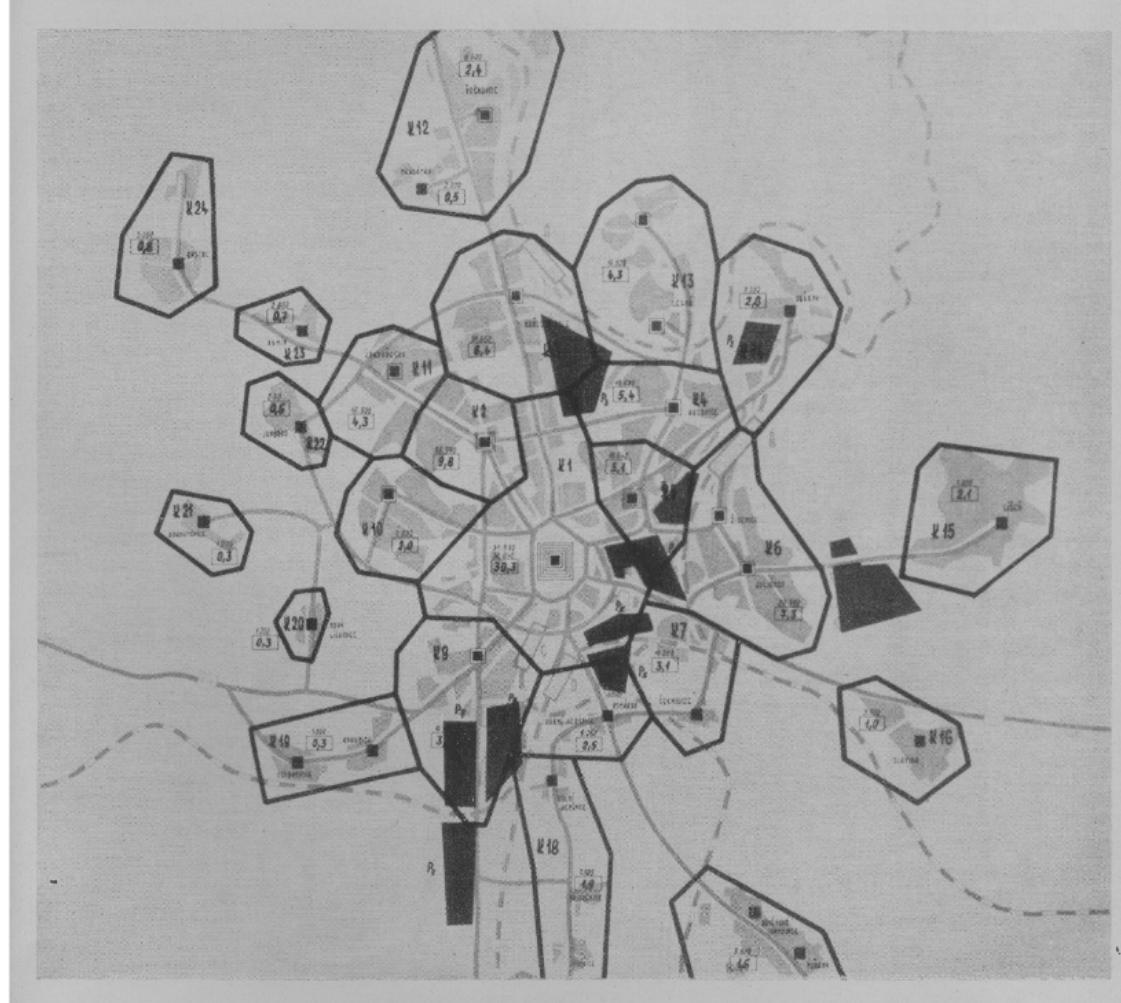
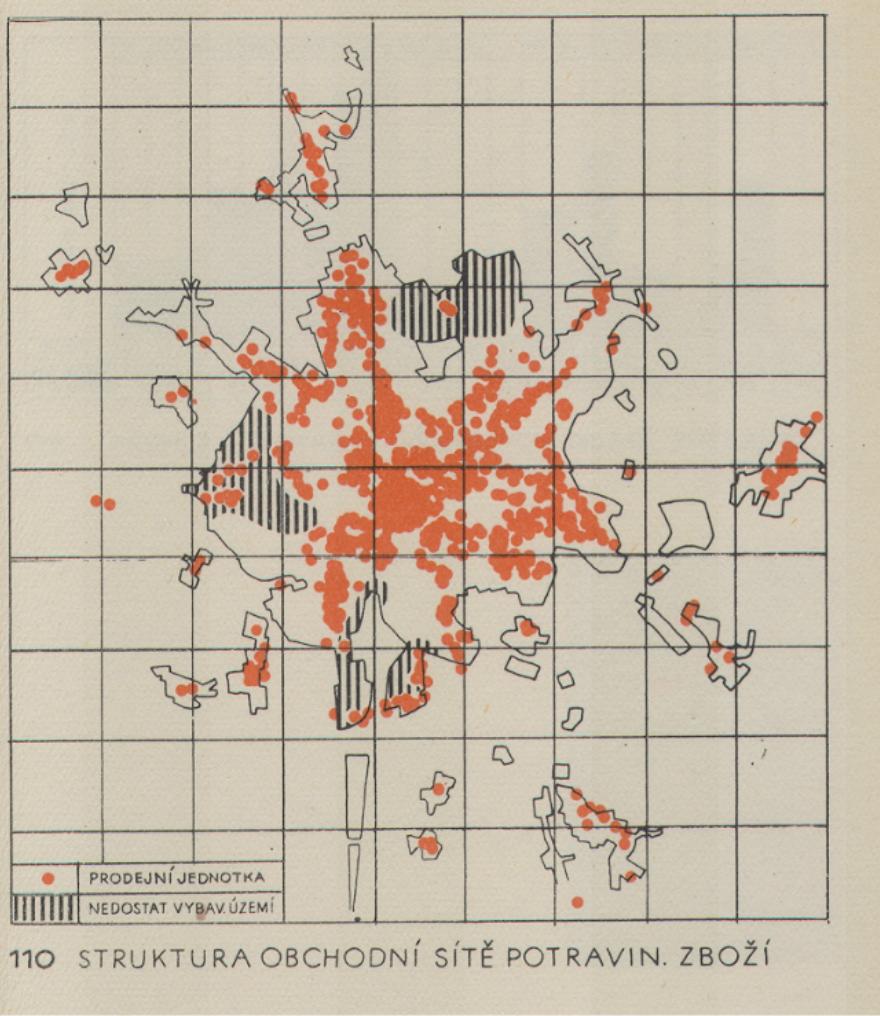

Residential areas

	<i>Mainly high – middle status area</i> pre-socialist good housing stock, in decay (smaller multifamily houses – villa style)		<i>Middle – lower status area</i> socialist high-rise housing estates (poorer quality / infrastructure) (1965-1988)
	<i>Lowest status area, old people, socialist "urban underclass" etc.</i> pre-socialist poor housing stock, massive decay (mainly multifamily houses)		<i>High – middle status area</i> socialist condominiums (1970-1988) (smaller multifamily houses)
	<i>Middle – lower status area</i> socialist blocks of flats (1950-1965) (mainly 5 storeys)		<i>High – middle status area</i> socialist detached / semi-detached / terraced single family houses (1980-1988) (good quality / infrastructure)
	<i>Middle – high status area</i> socialist high-rise housing estates (good quality / infrastructure, partly with coop. dwellings and condominiums) (1965-1988)		<i>Low status area</i> socialist / partly pre-socialist detached single family houses (poor standard / infrastructure)

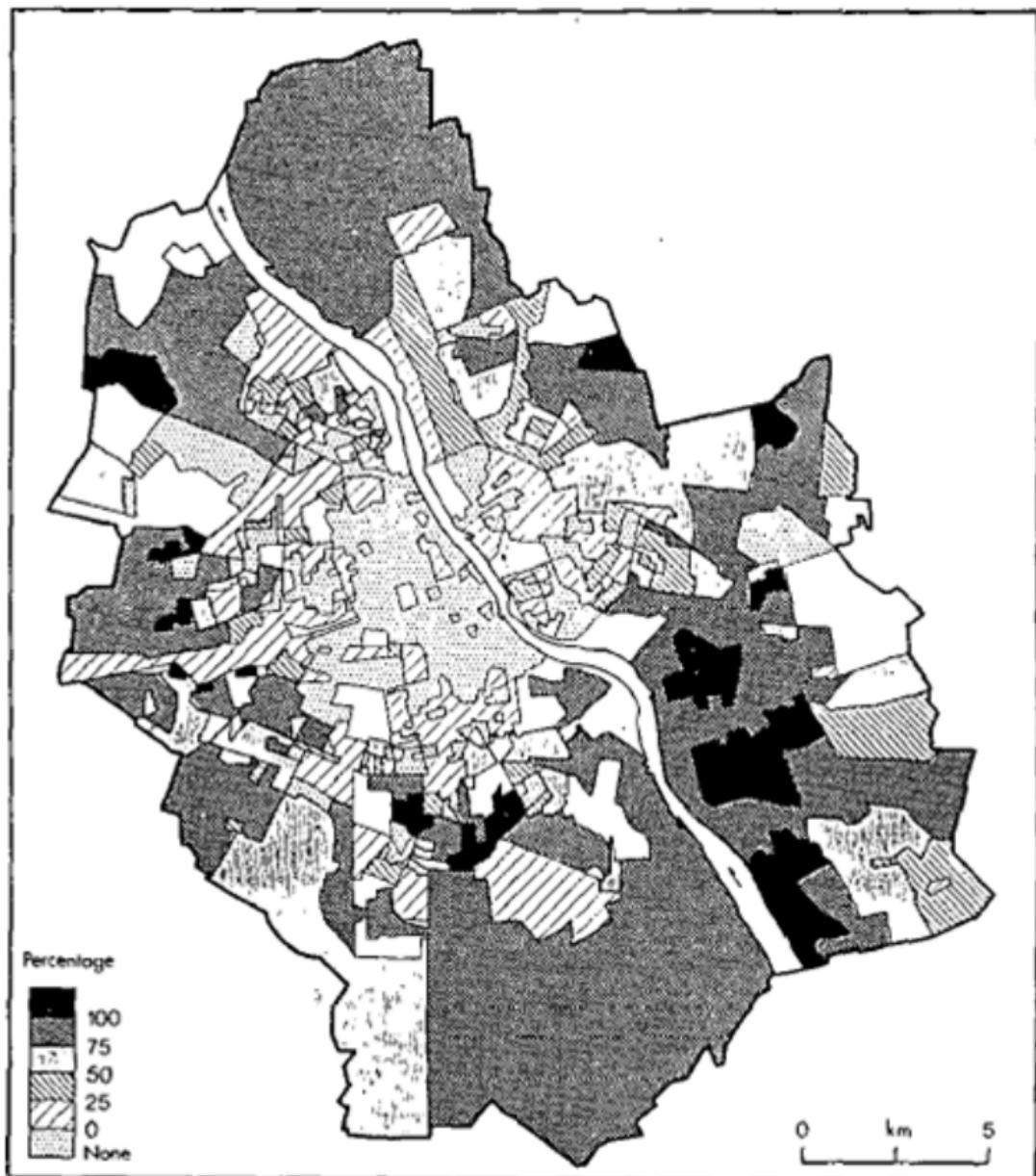
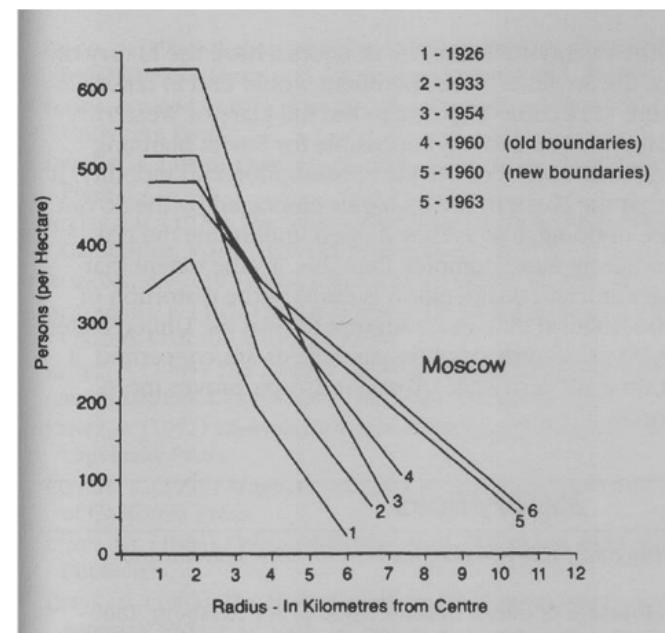
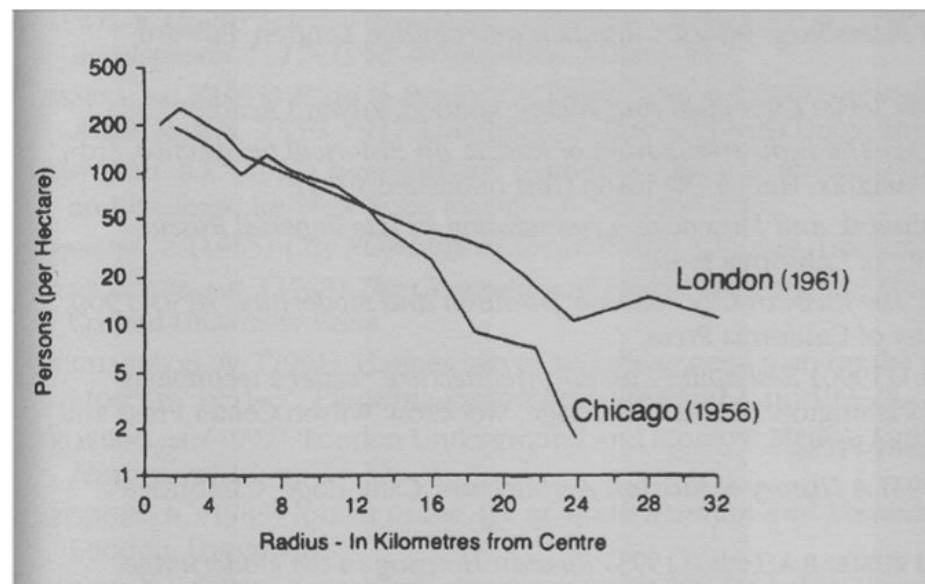

Figure 9.1 Percentage of privately owned housing in Warsaw in 1970

sídliště

vznik sídlišť:

- poválečná bytová krize, větší zapojení státu do bytové politiky;
- realizace teoretických konceptů řady architektonických a urbanistických škol;
- chápání bydlení jako veřejné služby.
- aplikace zásad socialistické kultury;
- průmyslový přístup k bytové výstavbě (fordismus)

specifická sociální struktura, tzv. [dvougenerační struktura](#)
sídlišť, sociální homogenita

© Lubomir Kotek 2009

